

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	8 december 2020
Zaaknummer	1972347
Portefeuillehouder	De heer J.J. Eijbersen, wethouder
Onderwerp	Vaststellen jaarverslag CRK&E 2019

1. Kennisnemen van

Het Jaarverslag 2019 van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit & Erfgoed (CRK&E).

2. Inleiding

In dit jaarverslag komt aan de orde op welke wijze de commissie uitvoering heeft gegeven aan de door het gemeentebestuur van Gooise Meren opgedragen adviestaak. U vindt in dit jaarverslag informatie over:

- de samenstelling en werkwijze van de commissie
- op welke wijze uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen
- op welke wijze toepassing is gegeven aan de welstandscriteria uit de welstandsnota
- op welke wijze toepassing is gegeven aan het monumentenbeleid
- een cijfermatig overzicht van de aard van advisering,
- enkele voorbeelden van plannen waarover adviezen die zijn uitgebracht
- een aantal aanbevelingen ten aanzien van het gemeentelijk ruimtelijk kwaliteitsbeleid

De commissie, bestaande uit door uw gemeenteraad benoemde onafhankelijke deskundigen, vervult een wettelijke taak op grond van de Woningwet. De commissie CRK&E draagt door middel van advies aan het college van B&W en aan de gebruiker zelf bij aan een aantrekkelijke en waardevolle leefomgeving, maar ook aan een breed maatschappelijk draagvlak voor ruimtelijke kwaliteit. Mooie gebouwen, straten, wijken, dorpen, steden en landschappen zijn niet vanzelfsprekend zo, maar zijn zo geworden door de gezamenlijke inspanning van alle gebruikers en bewoners.

3. Kernboodschap

Jaarlijks wordt u geïnformeerd over de werkzaamheden en resultaten van de commissie CRK&E. De commissie heeft in 2019 er onverminderd naar gestreefd om met de aanvragers, ontwerpers, bewoners en de gemeente over plannen in gesprek te zijn en op een begrijpelijk en transparante manier te adviseren. Dat doet zij in het besef dat ruimtelijke kwaliteit een enorm breed begrip is dat zich op veel verschillende schaalniveaus afspeelt, van de openbare ruimte van een buurt, landschap of straat tot aan de manier waarop in een monument dat prachtige oude raam wordt gerestaureerd. En het gaat haar daarbij ook over de impact van plannen op de bewoners, de burens, de directe leefomgeving en over hoe je met elkaar samenleeft en welke ruimte je elkaar daarbij geeft. Om dit goed te blijven doen wordt de werkwijze van de commissie regelmatig gereflecteerd om deze te optimaliseren. Zo worden er verbeteringen doorgevoerd, bijvoorbeeld het begrijpelijker maken van de adviezen. Daarnaast is het vooroverleg een waardevol instrument om in een vroeg stadium die gevoeligheden en de mogelijkheden voor aanvragers helder te maken. Bovendien biedt het vooroverleg de kans om op een vrije manier verschillende invalshoeken op een plan met elkaar te bespreken en kan er daardoor veel tijd gewonnen worden in het latere traject. In 2019 zijn er veel voorbeelden waarin het vooroverleg tot een soepele advisering en een meerwaarde van de plannen heeft geleid en zal de commissie het volgende jaar dit ook weer actiever onder de aandacht brengen.

4. Consequenties

In het jaarverslag worden door de CRK&E een aantal conclusies en aanbevelingen gedaan. Een aantal van deze zijn algemeen van aard, anderen gaan specifiek over de implementatie van de Omgevingswet. Hieronder vindt u deze aanbevelingen met ieder een duiding vanuit het college:

Algemeen

- Aanbeveling: De commissie werkt met zorg volgens de richtlijnen uit de Welstandsnota Gooise Meren 2019. Het komt voor dat er op basis van de criteria die zijn opgenomen in deze nota, aanvragers aanpassingen moeten verrichten op hun ontwerp. De commissie formuleert zo zorgvuldig en zo helder mogelijk haar motivatie om aanpassingen te vragen. Gezien de tijdsdruk waarbinnen de commissie de plannen adviseert, blijft zorgvuldige formulering een aandachtspunt. De secretaris van de commissie heeft hierbij een ondersteunende rol.

Daarnaast geeft de CRK&E de aanbeveling mee om aanvragers van te voren beter op de hoogte te stellen van de aspecten die een rol spelen bij de welstandsbeoordeling. De nota is tenslotte ook een handreiking bij het maken van plannen en het enthousiasme voor de ruimtelijke kwaliteit te vergroten. Deze rol van de Welstandsnota kan versterkt worden.

Duiding

Bij de implementatie van de Omgevingswet, de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan gaat de gemeente werken met de serviceformules die de VNG heeft opgesteld. Voor planvorming voor te ontwikkelen gebieden en voor beleid voor de fysieke leefomgeving wordt de Ontwikkelingservice gevolgd. Voor de complexe bouwopgaven wordt de Ontwerpservice gevolgd. Voor de simpele bouwopgaven wordt de zogenaamde Snelservice gevolgd.

Voor de Snelservice formule worden er in sneltoetscriteria geformuleerd waaraan kleine bouwplannen in gewoon welstandsniveau kunnen worden getoetst. Deze sneltoetscriteria worden aan het begin van het vergunningetraject via een webpagina binnen de webomgeving van Gooise Meren meegegeven aan de aanvrager. Op deze wijze zijn aanvragers van te voren beter geïnformeerd. De ambitie is om in Q2 van 2021 te starten met een pilot Sneltoetscriteria, zodat deze Snelservice bij de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2022 meteen goed geïmplementeerd kan worden.

Bij de ontwikkelingservice en de ontwerpservice zullen Omgevingstafels worden ingezet. Er ligt een kans om ook hier de aspecten en criteria uit de Welstandsnota eerder in het proces aan betrokkenen mee te geven in de planvorming.

- Aanbeveling: De noodzaak om aanvragen voor kapvergunningen in de beschermde gebieden aan de CRK&E ter advies voor te leggen nadat de groendeskundige van de gemeente zijn/haar advies reeds heeft gegeven zal met de komst van de nieuwe APV verdwijnen. De nieuwe APV is tot op heden nog niet vastgesteld. Een aspect binnen de advisering is een beoordeling over de mate en aanvaardbaarheid van de aantasting van het stads- en dorps-schoon door de betreffende kap. Dit aspect wordt nu door zowel door de groendeskundige als de CRK&E beoordeeld. Dit leidt in sommige gevallen tot tegenstrijdige adviezen. De commissie geeft mee dat er afspraken zullen worden gemaakt wie en hoe over het onderdeel "waarde voor het stads- en dorps-schoon" wordt geadviseerd om het adviseringsproces bij deze aanvragen te verbeteren.

Duiding

Voordat de nieuwe APV was vastgesteld volgde de noodzaak om de CRK&E om advies te vragen over het kappen van bomen uit de bestemmingsplannen die gelden voor de beschermde gebieden. De waarden die samenhangen met het beschermde dorpsgezicht worden in deze

bestemmingsplannen beschreven. Een kapvergunning werd verleend indien uit een advies van de groendeskundige én de CRK&E bleek dat de met het beschermde dorpsgezicht samenhangende waarden niet onevenredig werden aangetast. Nu de APV is vastgesteld zal er geen rol meer zijn voor de CRK&E bij de advisering over de aantasting van het stads- en dorpschoon door de betreffende kap.

- **Aanbeveling:** De gemeente Gooise Meren heeft de ambitie om een van de duurzaamste gemeente in Nederland te zijn. Er worden dan ook steeds meer aanvragen tot verduurzaming van (monumentale) panden gedaan. De commissie ondersteunt de ambitie van de gemeente, maar wordt geconfronteerd met overwegingen tussen ruimtelijke kwaliteit & erfgoedwaarde en duurzaamheid. Deze afweging kan de commissie op basis van de huidige Welstandsnota niet maken. Het is aan de gemeente om deze afwegingen te onderzoeken en in vernieuwd beleid te gieten. Uiteraard denkt de commissie ook hier graag in mee, zoals zij dat doet bij andere beleidstukken die betrekking hebben tot de ruimtelijk kwaliteitsaspecten.

Duiding

In september 2020 is een werkgroep Verduurzamen Erfgoed gestart, die vanuit het bestuur de opdracht heeft gekregen een plan van aanpak op te stellen met betrekking tot het verduurzamen van erfgoed.

- **Aanbeveling:** Een klein plan voldoet volgens de Welstandsnota Gooise Meren 2019 aan redelijke eisen van welstand als deze gelijk is aan een welstandshalve goedgekeurd plan voor een gelijke woning in het betreffende bouwblok of wijk. Het komt regelmatig voor dat aanvragers verwijzen naar in hun ogen gelijke bouwwerken als het aangevraagde te bouwen bouwwerk, bijvoorbeeld de dakkapel bij de burelen. Deze reeds gebouwde bouwwerken zijn niet altijd vergund of volgens de vergunde tekening gebouwd. Er is in deze gevallen niet altijd door de gemeente gehandhaafd. En deze gevallen voldoen ook niet aan de voorwaarden om als voorbeeld te fungeren. Dit is voor de commissie soms aanleiding om ook onderzoek te doen naar de totstandkoming van de plannen die door aanvragers als voorbeelden worden aangedragen. Dergelijk onderzoek betekent een verzwaring van de werkzaamheden van de commissie maar geeft uiteindelijk duidelijkheid aan aanvragers en begrip voor de adviezen van de commissie.

Duiding

Er wordt inmiddels door de casemanagers kritischer gekeken of de aangedragen voorbeelden daadwerkelijk vergund zijn. De volgende stap is om als casemanagers te controleren of de bouwwerken ook zoals vergund gebouwd zijn. De afspraak die in principe gehanteerd wordt is dat de vergunde tekeningen leidend zijn om als voorbeeld te fungeren. Bij minimale afwijkingen zet de gemeente niet altijd een handhavingstraject in.

- **Aanbeveling:** Het komt voor dat de gemeente zelf aanvrager is van een bouwplan. De CRK&E als onafhankelijk adviesorgaan is in deze gevallen wellicht nog essentiëler, zodat de slager niet zijn eigen vlees keurt. De commissie geeft als aanbeveling mee om bij deze initiatieven op tijd de gang naar de commissie te nemen. Dit geldt ook voor plannen die een mate van uniformiteit in zich hebben en op meerdere plekken worden uitgerold, zoals betaalautomaten of plannen m.b.t. franchise.

Duiding

Binnen VTH is dit signaal inmiddels opgepakt en is men gestart de interne communicatie met betreffende collega's in een vroeg stadium rondom dergelijke initiatieven te stroomlijnen.

Aanbevelingen ten aanzien van de Omgevingswet, de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan

- Aanbeveling: Het lijkt de commissie goed dat de gemeente de burgers informeert dat de gemeente Gooise Meren staat voor zowel behoud van haar welstandsbeleid als behoud van de onafhankelijke gemeentelijke adviescommissie. En dat dit bovendien geldt voor zowel de advisering van bouwplannen als voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving binnen de gemeente Gooise Meren.

Duiding

Binnen het proces van de implementatie van de Omgevingswet is dit onderwerp van gesprek. Bestuurlijk zal hier mettertijd een standpunt over ingenomen worden.

- Aanbeveling: De commissie vindt de mogelijkheid om ook ongevraagde adviezen te kunnen geven van groot belang. Dit sluit aan op haar functie, namelijk het bewaken van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving en het cultureel erfgoed binnen de gemeente.

Duiding

Het bestuur onderschrijft het belang dat de commissie ook ongevraagde adviezen kan geven.

- Aanbeveling: Ondanks dat de Omgevingswet in gaat op de mogelijkheid om regels niet langer als verboden te formuleren, lijkt het de commissie niettemin van belang om de verboden cq. geboden die geformuleerd staan in de Welstandsnota te handhaven. De ervaring heeft geleerd dat de huidige Welstandsnota de noodzakelijke basis vormt om effectief te kunnen adviseren en duidelijkheid te kunnen scheppen. Juist omdat de nota positief formuleert in vorm van geboden is er feitelijk al een bepaalde vrijheid en mogelijkheid tot interpretatie. In dit kader steunt de commissie dan ook het voornemen de Welstandsnota te handhaven of anderszins op te nemen in het Omgevingsplan. De commissie wil hier graag het risico benoemen dat wanneer er alleen spraken is van "regels als stimulans" dit kan leiden tot ongewenste situaties. Stimulansen alléén zijn niet voldoende zijn om kwaliteit te waarborgen.

Duiding

De Welstandsnota wordt als beleid voorlopig in de vorm van de zogenaamde bruidsschat geïmplementeerd in het Omgevingsplan. Aan het Omgevingsplan wordt gewerkt. Op een later moment zal de Welstandsnota onder de loep genomen worden.

- Aanbeveling: Hoewel de welstandseisen in de gewone welstandsgebieden lager liggen dan in de beschermde gebieden en monumenten, heeft de bebouwing in deze wijken vaak grote invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte. Door de heldere stedenbouwkundige structuur en korte voortuinen zijn de panden zeer zichtbaar vanaf de openbare ruimte. In de rechte wijken waar veel herhaling voorkomt, heeft een afwijking of uitbreiding vaak ook een behoorlijke invloed op de rest van het bouwblok en eventueel identieke bouwblokken. Bovendien heeft de commissie veel nieuwbouw en relatief grootschalige plannen met grote ruimtelijke impact (Bloemhof, Centrumplan Keverdijk etc) langs zien komen binnen gebieden met gewoon welstandsniveau. De commissie vindt het behouden van aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit binnen wijken met gewoon welstandsniveau essentieel.

Duiding

Zie bullit 1: bij het samenstellen van de sneltoetscriteria is hier aandacht voor. Uitgangspunt bij het opstellen van deze criteria zijn de reeds bestaande criteria uit de Welstandsnota GM 2019. Deze worden ook aan de CRK&E voorgelegd. Daarnaast komen grootschaligere plannen binnen normaal welstandsniveau langs bij de commissie ter advisering. Vaak zijn hiervoor specifieke beeldkwaliteitsplannen (BKP's) vastgesteld, die vervolgens het toetsingskader vormen voor de CRK&E bij de beoordeling van deze plannen.

5. Communicatie en participatie

-

6. Vervolg

Het jaarverslag over 2020 zal u in het eerste helft van 2021 aangeboden worden.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

M. Voorhorst
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde
Burgemeester